

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Disp. VI. De quidditate Incarnationis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

Unde falsum est quod ex peccato originali & actuali compositum fuerit totale & adæquatum motivum decreti Incarnationis; motivum enim primarium & principale illius, fuit deletio peccati originalis; secundarium verò & minus principale, redemptio seu liberatio à peccatis actualibus.

82. Obicies secundo contra secundam conclusionem: Christus venisset in mundum, etiam si non omnes homines, sed unus solum homo peccasset: Ergo potiori jure venisset, si essent plurium hominum peccata, quamvis non esset in illis peccatum originale. Consequentia patet, Antecedens verò est D. Chrysostomi homil. 3. in Acta Apostol. ubi explicans illa verba, & dederunt eis sortes, sic ait: *Vnius anima perditio tantam habet jaçturam, uti nulla ratio possit æstimare; etenim si unius anima salus tanti est, ut ob hanc Filius Dei fieret homo, tantaque pateretur &c.* Quibus verbis clarè docet, propter peccatum solum unius hominis, venturum Christum, etiam si alia futura non essent.

Respondeo, negando Antecedens, & ad illius probationem dico, Chrysostomum verbis illis solum intendere, misericordiam & amorem Christi erga singulos homines commendare, ratione cujus ita affectus erat, ut etiam pro uno peccatore redimendo, si Deus ita decrevisset, libenter vitam & sanguinem effudisset; sed hoc non ostendit, quod ex vi præsentis decreti, pro uno solum peccatore Christus venisset.

DISPUTATIO VI.

De quidditate Incarnationis.

Ad questionem 2. Divi Thomæ.

Explicata possibilitate, convenientiâ, & necessitate Incarnationis, & demonstrato sine præcipuo & primario propter quem facta est, consequens est ut de ejus quidditate & essentia differamus, modumque quo unio hypostatica facta est, declaremus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum unio Verbi incarnati sit facta in natura, vel in persona?

Diximus in disputatione præcedenti, circa Verbi Divini Incarnationem, & modum quo unio Verbi Divini cum humanitate in Christo facta est, duos olim fuisse errores omnino oppositos. Primus fuit Nestorij, Patriarchæ Constantinopolitani, qui negabat unionem naturæ humanæ & divinæ in Christo fuisse factam in persona, sive ex hac unionem resultasse unam personam, quæ simul esset Deus & homo; sed dicebat Christum esse personam creatam, atque purum hominem, cui erat Verbum Divinum unitum unionem accidentali. Primò secundum inhabitationem, in quantum scilicet Divinum Verbum habitavit in illo, sicut in templo, speciali modo quam in aliis justis. Secundò per unitatem seu conformitatem affectus, in quantum voluntas illius hominis erat semper conformis voluntati Verbi Divini. Tertio secundum operationem, quia dicebat hominem illum fuisse Divini Verbi instrumentum. Quarto secundum dignitatem

A honoris, prout scilicet omnis honor qui exhibetur Filio Dei, coexhibebatur filio hominis, propter conjunctionem ad filium Dei. Hinc Christum, non Deum, sed Deiferum esse dicebat, & B. Virginem, non *Deosusam*, id est Deiparam, sed *Keisobozis* hoc est Christiparam, appellabat. Hinc etiam negabat has locutiones, *Deus est passus*, *Deus est mortuus &c.* quas Catholici admittunt, propter communicationem idiomatum.

Secundus error fuit Eutychemis, Dioscori, & aliorum, qui ut unitatem personæ contra Nestorium servarent in Christo, dixerunt in eo esse unam tantum naturam; ita quod quamvis ante unionem essent due naturæ distinctæ, divina & humana, in unionem tamen coierunt in unam naturam, & sic dicebant Christi personam ex duabus naturis esse, non autem in duabus naturis subsistere. Illud tamen observandum est, Eutychem in hoc discrepasse à Dioscoreo, quòd dixerit in Christo unam esse naturam, scilicet divinam, per conversionem naturæ humanæ in illam: Dioscorus verò, & alij Eutychemis Discipuli, crediderunt ex divinitate & humanitate, tanquam ex partibus, factam fuisse unam naturam completam, partim divinam, partim humanam, nimis literaliter usurpantes exemplum S. Athanasij in suo Symbolo dicentis: *Sicut animarationalis & caro, unus est homo; ita Deus & homo, unus est Christus.* Huc modum dicendi sequuntur Armeni, D. Leoni infensissimi, quem in suis sacrificiis anathematizare solent, eo quòd errorem illum damnaverit.

§. I.

Vterque error proscribitur, & veritas Catholica stabilitur.

Dico primò: Unio Verbi Divini cum humanitate in Christo, non est facta in natura, ac proinde necessarium asserendum est, Christum duabus constare naturis, divinâ scilicet & humanâ, in eadem persona Verbi unitis.

Conclusio est certa de fide, ac definita in pluribus Conciliis, præcipuè in Calcedonensi actione 1. & 5. in quinta Synodo actione 1. & in sexta act. 11. 13. & 18. & tandem in Lateranensi cap. *firmiter*, colligiturque manifestè ex variis locis Scripturæ, ubi Christus verus Deus & verus homo dicitur, non posse enim sic denominari, nisi divinâ & humanâ naturâ constaret.

Ratio etiam suffragatur, nam ut discutit D. Thomas hic art. 1. tribus modis contingit fieri aliquod unum ex duobus aut pluribus: Primò ex duobus integris, perfectis remanentibus, vel sine ullo ordine unitis, ut ex pluribus lapidibus fit acervus: vel aliquo ordine unitis & dispositis, ut ex lapidibus & lignis, secundum aliquem ordinem dispositis, fit domus. Secundò fit unum ex duobus perfectis, sed transmutatis, sicut ex elementis fit mixtum, vel permutatis, sed imperfectis, ut ex anima & corpore fit homo. At nullo ex his tribus modis dici potest, divinam naturam & humanam concurrisse in Christo ad constitutionem unius nature: Ergo dicendum est, unionem Verbi Divini cum humanitate non esse factam in natura. Major patet à sufficienti enumeratione modorum quibus contingit fieri aliquid unum ex duobus, vel pluribus. Minor etiâ quoad primam partem manifesta est, quia modus ille dicendi potius pertinere videtur ad errorem Nestorij, & aliorum asserentium unionem hanc esse accidē-

talē duarum personarum, quā eorū qui dicunt unionem factam esse in natura; quando enim duæ naturæ completæ uniantur solum per modum dispositionis & ordinis, aut simili alio modo, unio est accidentalī, & naturæ illæ trahunt secum sua supposita, ut patet in compositione domūs, exercitiūs &c.

Quoad secundam verò partem probatur, tum quia natura divina transmutari nequit aut corrumpi, cum sit omnino immutabilis & incorruptibilis; tum etiam quando aliqua plurimū distat, ita ut unum in virtute potentius sit alio, non potest fieri ex illis mixtio, quia per illud potentius, aliud consumitur, ut patet cum partim aquæ amphoræ vini apponitur: unde si per transmutationem divinæ & humanæ naturæ in Christo unirentur, divinæ natura, quæ potentissima est, converteretur in se humanam. Addit S. Doctor, quod si hoc modo divinæ & humanæ naturæ in Christo unirentur, Christus non esset ejusdem naturæ cum Patre, nec cum Matre; id enim quod est commixtum, cum nullo miscibilem est idem specie, differt enim specie caro à quolibet elementorum.

Denique Minor quoad tertiam partem suadet, tum quia utraq; natura in Christo secundum suam rationem perfecta & completa remansit: tum etiam quia Deus non potest esse forma alicujus, præsertim corporei.

Dico secundò: Unio Verbi Divini cum humanitate, facta est in persona.

Hæc etiam conclusio est certa de fide, & definita in varijs Concilijs contra Nestorium, præsertim in Ephesino, in quo propter oppositum errorem Nestorius à Patriarchatu Constantinopolitano depositus est: in Calcedonensi actione 7. & in sexta Synodo Generali actione 4. Colligitur etiam ex Symbolo Athanasij, ubi Christus unus dicitur, non confusione substantiæ, sed unitate personæ. Item in Pontificali Romano consecrandus in Episcopum interrogatur: *Credis Filium Dei Christum in duabus naturis subsistentem?* Et respondet, *Credo*: ut hæc professione fidei, errori Eutichetis, qui unicam in Christo naturam, & Nestorij, qui duas in eo personas credebat, abrenuntiet.

Probatur etiam conclusio ratione D. Thomæ: Secundum fidem Catholicam natura humana per mysterium Incarnationis verè & realiter fuit unita Verbo Divino: Sed illa unio non fuit in natura, ut contra Eutichem ostendimus: Ergo necessariò fuit in persona tanquam in termino unionis. Consequentia patet, nulla enim alia potest intelligi unio Verbi, nisi vel in natura, vel in persona: unio enim secundum affectum, vel secundum aliquam eximiam gratiam, personæ amatæ collatam, qualem solum in Christo admittebat Nestorius, tres personas sanctissimæ Trinitatis æqualiter respicit, quia opera ad extra sunt toti Trinitati communia.

Confirmatur: Per mysterium Incarnationis Deus & homo de se invicem prædicantur: istæ enim propositiones, *Deus est homo, & homo est Deus*, verissimæ sunt & Catholicæ: Ergo per Incarnationem divinæ & humanæ naturæ unitæ fuerunt in unico supposito Verbi Divini. Consequentia patet, nam duæ naturæ non possunt in concreto de se invicem prædicari, nisi ratione unitatis suppositi in quo conveniunt: idcirco enim hæc propositio est vera, *album est dulce*, quia albedo & dulcedo uniantur in eodem supposito.

II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò contra primam conclusionem auctoritatem D. Cyrilli, quæ refertur in Concilio Calcedonensi actione 1. *Non oportet intelligere duas naturas, sed unam naturam Verbi Dei incarnatam.* Ergo unio naturæ humanæ ad Verbum est facta in natura.

Respondeo cum D. Thoma hic art. 1. ad 1. auctoritatem illam Cyrilli exponi in 5. Synodo generali act. 5. his verbis: *Si quis naturam Verbi Dei incarnatam dicens, non sic accipiat sicut Patres docuerunt, quia ex divina natura & humana unio est secundum substantiam facta, sed ex talibus vocibus, naturam unam sive substantiam divinitatis & carnis Christi introducere conetur, talis Anathema sit.* Non est ergo sensus, quod ex duabus naturis sit una natura constituta, sed quod natura Verbi carnem sibi univit in persona. Ratio autem cur D. Cyrillus ita locutus sit, fuit hæresis Nestorij, qui contendeat in Christo esse duas naturas completas, suas proprias afferentes subsistentias, & consequenter duas personas: unde meritò negat in Christo esse duas naturas in illo sensu, & asserit esse unam naturam, non unitate essentiali, sed personali.

Objicies secundò: Athanasius dicit in Symbolo: *Sicut anima rationalis & caro, unus est homo; ita Deus & homo, unus est Christus*: Sed anima & caro constituunt unam integram hominis naturam: Ergo similiter Deus & homo efficiunt unam Christi naturam.

Respondeo in exemplis quibus hoc mysterium explicatur, non esse quarendam perfectam quoad omnia similitudinem, aliàs non esset singulare, ut Augustinus dicit Epist. 3. ad Volusianum. Unde in exemplo ab Athanasio adducto, non est similitudo quantum ad omnia, sed solum quoad hoc, quod sicut corpus & anima, quamvis diversæ sint naturæ, in una persona conveniunt; ita divinæ & humanæ naturæ, quamvis distinctæ sint, in una persona copulantur. Tenet etiam similitudo quoad hoc, quod sicut corpus trahitur ad esse animæ, ita humanitas ad esse Verbi Divini, licet aliàs non conveniant in eo quod sicut ex anima & corpore resultat una natura, ita etiam ex humanitate & deitate. Unde Augustinus Epistolâ citatâ: *Sicut in unitate personæ anima unitur corpori, ut homo fit; ita in unitate personæ, Deus unitur homini, ut Christus fit.*

Objicies tertio: In Scripturâ unum fieri aliud, est unum in alio converti, ut patet ex illo Joan.

2. *Vt autem gustavit Architrictimus aquam vinum factam*, id est aquam in vinum conversam: Sed

Joan. 1. dicitur: *Verbum caro factum est*: Ergo in mysterio Incarnationis, natura divina in carnem conversa est.

Confirmatur: Apud SS. Patres, Verbum factum est caro, ad eum modum quo in Eucharistia panis fit corpus Christi. Ita Justinus Martyr apolog. 2. Ambrosius lib. 4. de Sacram. cap. 4. Cyprianus in serm. de Cœna Domini, Damascenus lib. 4. de fide cap. 14. Sed panis transmutatur in corpus Christi, ita ut post consecrationem non remaneat amplius panis substantia: Ergo similiter Verbum dicitur factum caro, quia ejus substantia est conversa in carnem.

Ad objectionem respondeo, quod licet aliquando in Scripturâ, unum aliud fieri, significet

unum in illud converti, ut in testimonio adducto de aqua vinum facta; pluries tamen non hoc modo sumitur, sed significat acquisitionem alicujus novae formae, vel esse, ut patet ex illo, Genes. *Homo factus est in animam viventem*, & ex isto Pauli ad Hebraeos 6. *Jesus Pontifex factus*. Quibus locis certum est, *ly fieri*, non importare conversionem, sed acquisitionem; & hoc modo sumitur in dicto testimonio, *Verbum caro factum est*. Dicitur enim Verbum factum caro, non quia sit conversum in carnem, sed quia assumpsit carnem.

Ad confirmationem dicendum, comparationem illam SS. Patrum in hoc solum esse positam, quod sicut Divinum Verbum veram carnem & sanguinem habuit; ita sub speciebus panis & vini post consecrationem est vera caro & sanguis Christi.

Objicies quartò contra secundam conclusionem: Terminus actionis non potest esse ante actionem: Sed persona Verbi Divini erat ante actionem unitivam humanitatis: Ergo persona Verbi Divini non potuit esse terminus hujus actionis, & consequenter unio humanitatis ad Verbum non potuit esse facta in persona.

Respondeo cum D. Thoma quaest. unica de unione Verbi art. 1. ad 5. quod unio non intelligitur terminari ad personam divinam, secundum quod est in se ab aeterno una; sed secundum quod est unita humanae naturae in tempore; & ita unio secundum nostrum modum intelligendi praecedat personam Verbi Divini, non prout est una, sed prout unita humanae naturae. Unde in forma respondeo, distinguendo Majorem: Terminus actionis formaliter sumptus non potest esse ante actionem, concedo Majorem. Terminus actionis materialiter sumptus, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem. Persona Verbi erat ante unionem, ut una, & materialiter, concedo Minorem. Ut unita, & formaliter, nego Minorem & Consequentiam.

Objicies ultimò: Ubi sunt duae generationes, ibi debent esse duae personae: Sed in Christo sunt duae generationes; una ante saecula ex Patre, & alia in plenitudine temporum ex B. Virgine: Ergo in illo sunt duae personae, & consequenter unio humanitatis ad Verbum, non est facta in persona. Major probatur: Omnis generatio terminatur ad suppositum, vel personam: Ergo duplex generatio, ad duplex suppositum, seu personam terminari debet.

Respondeo negando Majorem, ad probationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam: unum enim & idem suppositum, ratione duplicis naturae, potest terminare duplicem generationem; nam licet suppositum terminet generationem ut quod, tamen ipsa natura terminat ut quo, & per modum termini formalis & specificativi: unde ad terminandam diversam generationem, sufficit distinctio realis naturae, cum distinctione virtuali suppositi, qualis reperitur in Christo, in quo natura divina & humana subsistunt per subsistentiam Verbi: quare eadem persona Verbi, quatenus suppositum divinum, & prout subsistit in natura divina, secundum quam est simile Patri aeterno, terminat generationem aeternam; in quantum verò est suppositum humanum, & subsistit in natura humana, secundum quam assimilatur matri, terminat generationem temporalem Beatissimae Virginis.

EX dictis inferes, unionem humanitatis ad Verbum non posse dici accidentaliter praedicamentaliter, aut praedicabiliter.

Prima pars patet: Nam uniri accidentaliter, est quod medium unionis, & in quo fit unio, sit accidens: At id in quo facta est unio duarum naturarum in Christo, non est accidens praedicamentale, sed substantia; est enim facta in persona, ut ostendimus; persona autem non est accidens, sed substantia: Ergo unio humanitatis ad Verbum non potest dici accidentaliter praedicamentaliter. Unde in Concilio Ephesino can. 12. dicitur: *Ex Virgine natum est sacrum corpus, cui substantialiter unitum est Dei Verbum*. Et in 5. Synodo generali act. 5. can. 4. *Qui non confitetur Filium Dei, carni substantialiter uniri, anathema sit*.

Secunda pars est contra Durandum in 3. dist. 6. quaest. 4. ubi etiam cum Catholicis sentiat, unionem humanitatis ad Verbum non esse in accidente factam, sed in persona; docet tamen posse dici humanitatem accidentaliter Verbo advenisse, hoc est accidentaliter praedicabiliter; cujus sententiam approbasse videtur Paludanus in eadem dist. quaest. 1. art. 3. Vera tamen & communis Theologorum sententia asserit, nullatenus esse dicendum humanitatem esse Verbo unitam accidentaliter, Tum ne cum haereticis in terminis & modo loquendi conveniamus; Tum etiam, quia quod de aliquo praedicatur in quid, non se habet respectu illius per modum accidentis praedicabilis, quod non praedicatur in quid, sed in quale; sed humana natura praedicatur in quid de Verbo seu de Christo, nam D. Thomas infra quaest. 16. art. 1. docet hominem praedicari de Deo praedicatione secundi praedicabilis, sicut species de sua hypostasi. Et Alexander III. in cap. *Cum Christus*, ait: *Cum Christus sit perfectus Deus, & perfectus homo, quia temeritate audent quidam dicere, quod Christus secundum quod est homo, non est quid?* Ergo humana natura non se habet respectu Verbi per modum accidentis praedicabilis.

Confirmatur: Homo praedicatur univoce de Christo & de alijs hominibus, ut docet D. Thomas infra quaest. 16. art. 6. Sed homo praedicatur in quid de Petro v. g. nam haec praedicatio, *Petrus est homo*, pertinet ad secundum praedicabile: Ergo pariter de Christo praedicatur in quid & non in quale.

Objicies primò cum Durando: Quod advenit enti completo, unitur illi accidentaliter: Sed humana natura advenit in tempore Verbo Divino habenti esse omnino completum: Ergo est unita illi accidentaliter. Minor patet, Major verò probatur. Illud unitur alicui accidentaliter, quod potest adesse & abesse sine ipsius corruptione: Sed quod advenit enti perfecto & omnino completo, potest adesse & abesse sine ipsius corruptione: Ergo unitur illi accidentaliter.

Respondeo cum D. Thoma hic art. 6. ad 2. distinguendo Majorem: Si non trahatur ad communicationem illius esse completi, concedo: si secus, nego. Unde albedo unitur accidentaliter parieti, nedum quia advenit illi ut habenti esse completum, sed quia non trahitur ad ipsum esse parietis, sed affert proprium esse distinctum. At in resurrectione, quia corpus reunitur animae praesistenti, & ad esse illius trahetur, non unitur

illi accidentaliter, sed substantialiter: quare cum natura humana assumpta fuerit ad esse Verbi, non fuit illi accidentaliter, sed verè substantialiter unita. Unde ad probationem in contrarium, eodem modo respondendum est, quod enim trahitur ad esse alterius, non unitur illi accidentaliter, sed verè substantialiter, quamvis possit ab illo abesse, sine ipsius corruptione; ut patet in corpore, quod ab anima rationali sine ipsius corruptione separari potest, per solam destructionem corporis, aut mutationem.

24. **Obijcies secundò:** Quidquid est extra essentiam alicujus, est accidens, saltem logicum, & de eo prædicatur accidentaliter: Sed humanitas est extra essentiam Verbi Divini: Ergo est accidens, saltem logicum, respectu illius, & de eo prædicatur accidentaliter.

Respondet primò, negando Majorem: rationalitas enim est extra essentiam animalis, non tamen est accidens respectu illius: forma est præter essentiam materiæ, & tamen non se habet ad illam ut accidens logicum, nec prædicatur de ea accidentaliter.

Respondet secundò, distinguendo Majorem: Quidquid est extra essentiam alicujus, est accidens saltem logicum respectu illius, & de eo prædicatur accidentaliter, si non communicet cum illo in aliquo esse substantiali, concedo Majorem. Si communicet cum illo in aliquo substantiali, nego Majorem: humanitas autem Christi trahitur ad esse substantiale Verbi Divini: unde licet sit extra ejus essentiam, non se habet ut accidens logicum respectu illius, nec de eo prædicatur accidentaliter.

ARTICVLVS II.

An Persona Christi, verè & propriè possit dici composita ex natura divina & humana, & ex humanitate & subsistentia Verbi?

25. **N**egant plures ex antiquis Theologis, ut D. Bonaventura, Scotus, Durandus, & Richardus, existimantes unionem naturæ divinæ & humanæ in Christo, non esse rigorosam & propriam compositionem, sed impropriam tantum & metaphoricam. Alij verò fatentur quidem Christi personam esse verè & propriè compositam ex duabus naturis, sed non ex Persona Verbi & humanitate. Ita Asturicensis quæst. 7. de gratia Christi conclus. 4.

§. I.

Vera sententia duplici conclusione statuitur.

26. **D**ico primò: Christus est persona verè & propriè composita ex natura divina & humana. Ita S. Doctor hic art. 4. & ejus Discipuli communiter.

Probatur primò ex 6. Synodo Constantinopolitana act. 8. ubi formaliter definitur per unionem Incarnationis factam esse compositionem, & post unionem personam Christi esse compositam. Et ratio redditur ibidem, quia unio quæ per Incarnationem facta est, non solum inconfusè ea quæ conveniunt conservat, verum etiam divisionem suscipit. Idem definitur in 6. Synodo generali actione 4. in Epist. Agathonis Papæ ad Im-

A peratores Heraclium & Tiberium, & actione 11. in Epist. Sophronij, approbata à toto Concilio, ubi Christus vocatur *persona composita, ex inconfuso constans temperamento*. Et actione 29. cap. 6. damnantur qui non consentunt unam subsistentiam in Christo ex duabus naturis compositam. Eodem modo loquuntur SS. Patres, præsertim Damascenus lib. 3. fidei ubi ait: *In Domino Jesu Christo duas naturas agnoscimus, unam autem hypostasim ex utraque compositam*; & D. Dionysius cap. 4. de divin. nomin. ubi hanc compositionem vocat ineffabilem.

27. **Probat**ur secundò ratione: Quod constat ex realiter distinctis & unitis, est verè compositum ex illis; nam compositio nihil aliud est quàm distinctorum simul positio, sive unio; componere enim idem est ac simul cum alio ponere: Sed persona Christi constat ex duabus naturis realiter distinctis & unitis: Ergo est verè composita ex duabus naturis, divina scilicet & humana. Probatur Minor: Persona Christi est divina simul & humana: Sed non esset talis, nisi per divinam & humanam naturam in esse talis constitueretur, atque ita nisi utramque contineret: Ergo verè constat ex duabus naturis realiter distinctis & unitis.

28. **Confirmatur:** Ubi est multitudo rerum absque compositione, necessarium est ut sit inordinata confusio, ut patet in acervo lapidum: Sed in persona Christi non est inordinata confusio naturarum: Ergo persona Christi debet esse composita ex duabus naturis.

29. **Probat**ur terriò conclusio: Terminus unionis hypostatice non est aliquid simplex, sed compositum: Atqui persona Christi est terminus unionis hypostatice: Ergo non est simplex, sed composita. Minor constabit ex infra dicendis, Major verò probatur: tum quia contra rationem unionis est terminari ad aliquid simplex, cum semper unio sit respectu distinctorum: tum etiam, quia extrema simplicia illius unionis ei præexistebant: Sed quod præexistit unioni, non est terminus illius: Ergo terminus unionis non est quid simplex, sed compositum.

30. **Dico** secundò: personam Christi esse compositam ex natura humana & persona Verbi.

Hæc conclusio sequitur ex dictis in præcedenti: Licet enim Concilia supra relata formaliter non loquantur de hac compositione, sed solum de illa quæ est ex natura divina & humana; ista tamen non potest admitti, nisi alia ex natura & persona præsupponatur; quia priùs & immediatius natura humana unitur personæ Verbi, quàm naturæ divinæ; nam ratio ob quam unitur naturæ divinæ, est quia unitur personæ Verbi: Ergo eo ipso quod SS. Patres & Concilia agnoscunt in Christo compositionem ex natura divina & humana, implicite etiam in eo admittunt compositionem ex natura humana & persona Verbi. Ad do rationem præcedenti conclusione adductam, hanc etiam convincere; si quidem unio distinctorum est compositio: Sed in persona Christi est unio Personæ Verbi cum natura humana, quæ realiter distinguuntur, & prior quàm unio duarum naturarum: Ergo in Christo est compositio ex persona Verbi & humana natura.

§. II.

Præcipue objectiones solvuntur.

31. **O**bjicies primò: Omnis compositio est ex partibus: Sed natura divina in Christo non habet rationem partis: Ergo Christus non est compositus ex natura divina & humana. Major videtur certa, quia componere est totum ex partibus facere. Minor etiam est evidens, nam omnis pars est quid incompletum, ac per consequens imperfectum, & subordinatur ipsi toti tanquam suo fini: At natura divina nequit esse quid incompletum & imperfectum, nec personæ Christi tanquam suo fini subordinari: Ergo nec habere rationem partis. Unde D. Thomas in 3. dist. 6. quæst. 2. art. 3. & in 3. ad Annibal. eadem dist. qu. 1. art. 3. & quæst. de unione Verbi art. 1. ad 6. docet personam Christi post Incarnationem posse dici aliquo modo compositam, quia in illa salvatur aliqua ratio compositionis, hæc nimirum, quod componentia existant per idem esse, non tamen esse ibi verâ rationem compositionis, eò quod divina natura rationem partis habere nequeat.

32. **R**espondeo negando Majorém, licet enim compositio, quæ est regulariter in usu, aut quæ naturaliter contingit, involvat plures imperfectiones, quarum prima & omnium aliarum radix est, quod extrema illius habeant verè rationem partis, seu entitatis incompletæ; nihilominus sicut ratio sapientiæ, quæ apud nos est accidens, qualitas, & habitus, potest ab ijs omnibus imperfectionibus depurari, & sic depurata in Deo reperiri formaliter. Et sicut licet unio quæ regulariter est in usu, dicat plures imperfectiones ex parte unitorum, & illius quod ex ea resultat, ejus tamen ratio formalis abstrahit ab his omnibus imperfectionibus, & sic abstracta ponitur verè & simpliciter inter humanam naturam & Verbum. Ita similiter compositio ex natura divina & humana, quæ in Christo reperitur, abstrahit, saltem ex parte unius extremi, nempe naturæ divinæ, ab omnibus illis imperfectionibus quæ reperiuntur in compositionibus naturalibus & creatis, quapropter à Dionysio vocatur ineffabilis. Unde natura divina non habet in mirabili illa compositione rationem partis, sed duntaxat extremi ad constitutionem personæ compositæ Christi concurrentis. Quod potest tribus exemplis declarari & illustrari. Nam ex Deo & creaturarum universitate resultat quoddam compositum, quod dicitur universum, cujus caput est Deus, juxta Aristotelem 12. Metaph. textu 62. & tamen hoc compositum non est ex Deo tanquam ex parte. Item ex intellectu beati & essentia divina per modum speciei unita, resultat unum principium visionis beatificæ, & tamen essentia divina non ingreditur compositionem illam tanquam partem, sed tanquam extremum, seclusâ partis imperfectione. Tertio Sacramentum Eucharistiæ est quid compositum ex Sacramento & re Sacramenti, nimirum ex speciebus panis & vini, & ex Christo sub illis contento, & tamen Christus non habet rationem partis; sic etiam dicimus in proposito, divinitatem & personalitatem Verbi Divini ingredi compositionem quæ in Christo reperitur, non tanquam partem, sed velut extremum quoddam ad constitutionem personæ compositæ concurrentis. Hinc optimè Doctor Sanctus hic art. 4. ad 2. dixit hanc compositionem personæ Christi ex

A natura divina & humana, non esse ratione partium, sed ratione numeri; quod est dicere, compositionem personæ Christi ex natura divina & humana, solum importare quod est de ratione compositionis ut sic, nempe convenientiam plurium rerum ad constitutionem alicujus; non verò imperfectiones illas quas illa compositio importat in puris creaturis, inter quas præcipua est quod ambo extrema componentia sint partes. Ex quo facillè intelliges, quod quando locis supra citatis, docet in Christo non esse veram rationem compositionis, eò quod natura divina rationem partis habere nequeat, loquitur de compositione non secundum se, & secundum suam rationem formalem, sed secundum leges & imperfectiones quas importat in puris creaturis, in quo sensu, certum est illam non convenire personæ Christi.

Dices, Omne compositum est quoddam totum: Sed omne totum est ex partibus: Ergo omne compositum ex partibus esse debet.

Confirmatur: Illud in quo aliquid resolvitur est pars: Sed omne compositum resolvitur in ea ex quibus constat: Ergo illa habent rationem partis.

Ad instantiam respondeo negando Minorem, non enim est de ratione compositi ut sic, quod sit quoddam totum strictè sumptum, quatenus dicitur tale per respectum ad partes quibus constat, sed solum quod sit quoddam ens completum, quod si partibus constet, est quoddam totum propriè, secus verò si ex extremis solum non habentibus rationem partis coalescat, nisi fortè per totum intelligatur ens completum, prout distinguitur ab ente incompleto essentialiter ordinato ad componendum.

Ad confirmationem, nego etiam Majorém, non enim semper verum est illud in quod resolvitur aliquod compositum debere esse partem, quia sufficit quod sit extremum realiter ab alio distinctum, ut patet in tribus exemplis supra adductis.

Objicies secundo: Omne compositum est majus atque perfectius quocunque ex componentibus seorsim sumptis: Sed Christus non est quid perfectius naturâ divinâ, aut personalitate Verbi: Ergo Christus non est quid compositum ex natura divina & humana, & ex humanitate & subsistentia Verbi.

Respondeo quod quando extrema componentia sunt finita, tunc compositum est majus quolibet illorum, non verò quando unum ex extremis est infinitum, ut contingit in proposito. Et ratio est, quia extremum illud infinitum, eminenter continet totam perfectionem alterius; unde compositum istud non potest dici majus, nisi ad summum extentivè.

Objicies tertio: Si Christus esset verè compositus, verum esset absolute Verbum Divinum & Filium Dei esse compositum; quia ea quæ dicuntur de Christo, etiam dicuntur de Filio Dei, per communicationem idiomatum: Sed non potest dici de Verbo & Filio Dei, quod sit persona composita: Ergo neque de Christo.

Respondeo Filium Dei, sive Verbum, absolute & sine addito significare secundam personam Trinitatis, ut in natura divina subsistentem, quomodo ipsi repugnat compositio, unde absolute non est dicendum Filium Dei aut Verbum esse compositum, sed cum addito, quatenus subsistit in natura humana, aut quatenus est persona humana. Ad id verò quod additur de communicatione

none idiomatum, dicendum est, quod ea quæ absolute dicuntur de Christo, possunt dici absolute de Verbo, aut Filio Dei, per communicationem idiomatum, nisi sint talia quod determinant hoc subiectum, *Christus*, ad hoc ut stet solum pro composito ex natura humana & divinitate: hæc autem prædicata, *Christus est compositus, Christus est terminus resiliens ex unione personali duarum naturarum*, determinant ipsum Christum ad standum pro aggregato ex natura humana & divinitate, & sic non possunt dici sine addito de Filio Dei, aut de Verbo, sed solum cum addito, nempe quatenus est persona humana, sive prout in natura humana subsistit.

38. Objicies quartò contra secundam conclusionem: Personalitas est medium in quo divina & humana natura in Christo uniantur: Sed medium in quo uniantur partes componentes, non est extremum componens: Ergo personalitas Verbi non potest propriè dici extremum in hac compositione de qua agimus.

39. Confirmatur: Etsi inter accidens & subiectum cui inhaeret, vera reperitur compositio, non tamen inter ipsum accidens & quantitatem quæ mediante inhaeret subiecto; quia quantitas non est subiectum sustentans ipsum accidens, sed medium quo accidens coniungitur & copulatur subiecto, eique inhaeret: Atqui ad eum modum se habet personalitas Verbi Divini, in hac mirabili unione, de qua agimus, est enim ratio uniendi divinam naturam humanitati: Ergo non potest propriè dici extremum in hac compositione.

40. Respondeo quod quando id quod est ratio uniendi unum extremum cum altero, solum habet rationem nexûs & vinculi (ut est unio inter materiam & formam, in sententia illorum qui dicunt illam esse quemdam modum substantialem ab ipsa materia & forma distinctum) non habet rationem extremi componentis: sed quando non habet rationem nexûs & vinculi, tunc potest habere rationem componentis. Sic punctum continuans partes, non solum est medium quo illæ uniantur, sed etiam est aliquo modo extremum quod unitur. Sic etiam quantitas est medium quo albedo unitur corpori, & simul est extremum quod unitur corpori. Cum ergo personalitas Verbi Divini non habeat puram rationem nexûs naturæ humanæ cum divina, etenim verè terminat illam, eamque complectitur in genere substantiæ, potest esse extremum in compositione illa mirabili quæ in Christo reperitur.

41. Ad confirmationem, negatur assumptum, quod videlicet inter quantitatem & albedinem v.g. non reperitur vera compositio, nisi enim esset vera compositio, non posset dici ipsa quantitas alba. Sed de hoc in Philosophia.

42. Ex dictis colliges quid sit sentiendum de opinione Cabrerae, ponentis compositionem in persona Christi, nedum ex natura humana & divinitate, tam ut dicit naturam quàm personam Verbi, sed etiam ex alia & alia ratione subsistendi formaliter: cum enim compositio sit distinctorum unio, & distinctio realis non reperitur in Christo quoad propositum, nisi inter naturam divinam & humanam, & inter divinam personam & naturam humanam, nulla alia potest realis compositio reperiri, quam ex natura humana & divina, & ex persona Verbi & natura humana.

Tom. IV.

ARTICVLVS III.

Utrum inter Verbum & humanitatem mediet quidam modus substantialis, per quem natura humana formaliter coniungatur personalitati Verbi?

§. I.

Proponitur status difficultatis, & conclusio negativa statuitur.

VT status huius difficultatis clarè percipiatur, notandum est, quod sicut unio materiæ cum forma potest sumi tripliciter. Primò effectivè, pro actione generantis, per quam materia & forma inter se coniunguntur, & quæ potius unio quàm unio dici debet. Secundò formaliter, pro eo quod illa extrema formaliter inter se coniungit, sive sit aliquis modus substantialis, sive non, de quo disputant Philosophi in 2. physic. Tertio relativè, pro relatione scilicet quæ resultat inter ipsam materiam & formam, ex eo quod inter se conjunctæ fuerunt. Ita similiter unio Verbi Divini cum humanitate tripliciter usurpari potest, nimirum pro actione per quam Deus suâ infinitâ virtute humanitatem coniunxit Verbo Divino, & quæ est communis tribus sanctissimæ Trinitatis personis, debetque dici potius unio, quàm unio; pro eo quod formaliter coniungit humanitatem Verbo Divino; & pro relatione quæ resultat in humanitate assumpta, ex conjunctione illius cum Persona Verbi. Si loquamur de unione hypostatica primo modo sumpta, certum est illam esse quid increatum, nimirum actum divini intellectûs & voluntatis, formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem. Item si sit sermo de ea tertio modo considerata, concedunt omnes illam esse aliquod accidens de prædicamento relationis, resultans in ipsa humanitate assumpta, cui ex parte Verbi correspondet solum respectus rationis. Unde tota difficultas devolvitur ad unionem secundo modo spectatam, de qua quæritur, an sit aliquis modus substantialis, a Verbo & humanitate modaliter distinctus, qui sit fundamentum illius relationis quæ resultat in humanitate assumpta, & terminus formalis actionis unitivæ? quod ut magis declaretur,

Notandum secundo, inter Verbum & humanitatem duplicem nos posse concipere nexum: unum realiter & entitativè distinctum ab extremis, & qui sit tertia quædam entitas afferens proprium esse; eo proportionali modo quo duo lapides uniantur per calcem, vel duo panni, mediante filo, quo unus assuitur alteri: alterum qui sit solum modaliter distinctus ab extremis, & similis illi quem plures Philosophi inter materiam & formam constituunt. Non est quæstio hæc de primo nexu, sed tantum de secundo, nimirum de modo substantiali unionis, de quo quærimus, utrum inter Verbum & humanitatem mediet, eaque formaliter inter se coniungat.

Affirmant Suarez, Vazquez, Cabrera, & ex recentioribus Thomistis tres illustrissimi ac eruditissimi Episcopi, Herrera Tarazonensis Episcopus, Aravio Episcopus Segobienensis, & Godoy Episcopus Oxomenis. Negant vero Cajetanus, Alvarez, Nazarius, Joannes à S. Thoma, Cipulus, & alij, cum quibus

Dico, Verbum uniti humanitati sine ullo præ-

M m

fus medio, aut modo, ab extremis modaliter distincto.

46. Hanc conclusionem probant plures ex nostris Thomistis ex D. Thoma in 3. dist. 2. quæst. 2. art. 2. in corpore, ubi sic ait: *Sciendum est quod in unione humane nature ad divinam, nihil potest cadere medium, formaliter unionem causans, cui per prius natura humana coniungatur, quam divina persona: sicut enim inter materiam & formam nihil cadit medium in esse, quod per prius sit in materia, quam forma substantialis, alias esse accidentale esset prius substantiali, quod est impossibile; ita etiam inter naturam & suppositum, non potest aliquid dicto modo cadere medium, cum utraque conjunctio sit ad esse substantiale.* Verum in hoc loco S. Doctor non excludit medium quod, sed tantum medium quod, inquit enim, a natura humana sit assumpta à Verbo, mediante gratiâ habituali, quæ est accidens quoddam de genere qualitatis, & respondet negativè, quia sicut inter materiam & formam non potest esse aliquid medium, quod per prius habeat esse in materia, quam forma: ita nec inter Personam Verbi, & humanam naturam. Et rationem assignat, quia *alias esse accidentale esset prius quam esse substantiale.* Quæ ratio, ut patet, non excludit aliud quam medium quod, non solum habens rationem medij, sed etiam extremi afferentis esse accidentale, quod prius sit in humanitate Christi, quam esse substantiale: medium enim quod non est aliquid accidens, sed modus quidam substantialis, non afferens esse distinctum ab esse extremorum. Unde D. Thomas in eodem articulo quæstiunculâ 3. ad 1. sic adhuc expressius aperit suam mentem: *Dicendum quod nihil prohibet accidens esse medium in conjunctione substantiali, sicut conjunctionem consequens: impossibile est autem ut sit medium conjunctionem causans.* Quibus verbis evidenter insinuat se toto illo articulo non loqui nisi de medio quod sit verum accidens, quodque non solum sit nexus, sed etiam habeat rationem extremi, quod per prius uniatur nature humanæ, quam persona Verbi; eique prius conferat esse accidentale, quam habeat esse substantiale à Verbo; quod non haberet modus unionis quem admittunt Adversarij, quia volunt illum esse aliquid substantiale, modaliter ab extremis distinctum, & existens per existentiam extremorum, sive totius. Idem medium quod excludit S. Doctor hinc quæst. 6. art. 6. ad 1. his verbis: *Unio nostra ad Deum est per operationem, in quantum scilicet eum cognoscimus & amamus; & ideo talis unio est per gratiam habituales, in quantum operatio perfectu procedit ab habitu, sed unio nature humana ad Verbum Dei, est secundum esse personale, quod non dependet ab aliquo habitu, sed immediatè ab ipsa natura.* Unde in rei veritate nullus habetur locus in quo formaliter D. Thomas excludat unionem, à natura humana & Verbo unitis distinctam, quæ solum sit modus quidam substantialis, qualem valde probabiliter Complutenfes, & alij recentiores Thomistæ inter materiam & formam constituunt: quamvis (ut ostendimus, ponderando vim rationis fundamentalis) colligi possit ex illius doctrina, modum illum non esse admittendum.

47. Plures autem afferuntur rationes ab Authoribus, ad modum illum impugnandum. Prima est, quia talis modus deberet esse supernaturalis, etiam quoad substantiam: hoc autem esse impossibile colligi videtur ex eo quod non esse possibilis

A aliqua substantia supernaturalis, ut ostendimus in Tractatu de Visione beatifica, disputatione 1. art. 1. §. 2.

Verum hæc probatio non est efficax, nam ut ibidem declaravimus, ratio ob quam non est possibilis substantia supernaturalis, est quia supernaturalitas in entibus creatis consistit formaliter in habitu ad Deum ut est supernaturalis, tam in esse objecti, sive termini, quam in esse entis, tanquam ad objectum specificativum, aut finem connaturalem: repugnat verò substantiæ ita ordinari ad Deum essentialiter, quia cum substantia sit in se completa, utpote ens per se, & propter se, repugnat illi dependere ab aliquo extrinseco essentialiter, tanquam à termino specificante. Hæc autem ratio convincit quidem impossibilitatem substantiæ completæ supernaturalis, sed non substantiæ incompletæ, qualis esset modus unionis, si daretur: siquidem non est contra rationem substantiæ incompletæ, ordinari ad aliquid extrinsecum essentialiter; nam materia ordinatur essentialiter ad formam, & forma ad materiam: unde etiam dici posset dari modum unionis supernaturalis, consistentem in transcendentali habitu ad Verbum, ut terminans naturam humanam.

Secunda ratio quam plures adducunt ad veritatem conclusionis evincendam, est quia si esset necessaria unio inter humanitatem & Verbum, maxime quia extrema realiter distincta nequeunt actu uniri sine aliquo medio reali, ab utroque extremo realiter distincto: Sed hæc ratio (inquit) nulla est, quia si quid probaret, convinceret dari processum in infinitum in unionibus: nam si extrema realiter distincta nequeunt actu uniri sine medio reali, & realiter distincto, modus unionis distinctus realiter ab humanitate & Verbo, non posset illis immediatè sine aliquo vinculo realiter distincto copulari, de quo eadem esset difficultas, & sic procederetur in infinitum.

Sed ab hac etiam ratione facile possunt se expedire Adversarij, dicendo propositionem illam, *Realiter distincta nequeunt actu uniri, sine medio distincto realiter*, non esse intelligendam universaliter de quibuscumque realiter distinctis, sed de illis solum quæ ita sunt realiter distincta, ut de nullius essentiali ratione sit esse alteri conjunctum: modus autem unionis est talis nature, ut sit essentialiter nexus duorum extremorum; atque ita de ejus ratione est alteri actualiter connecti ut quo, unde non copulatur extremis per aliud vinculum à se distinctum, sed immediatè per seipsum; quia quod est essentialiter tale, nequit fieri tale per aliquid à se distinctum: sicut quia existentia est essentialiter id quod aliquid existit, non debet, nec potest, per aliquid à se distinctum existere, nec relatio referri per aliam relationem, aut actio fieri per aliam actionem. His ergo rationibus prætermisissis.

Probatur primò conclusio ratione fundamentali, quæ potest sic proponi. Per illud Verbum divinum unitur actu & formaliter humanitati assumptæ, per quod exercet in ea ratione termini & ultimi complementi: Sed exercet in ea rationem termini formaliter, per suam personalitatem, absque aliquo alio intermedio: Ergo per illam formaliter, absque aliquo etiam modaliter distincto illi unitur. Major est evidens, nam cum Verbum uniatur nature humanæ, per modum termini ultimi & complementi, necesse est ut id per quod illi unitur, sit ipsum actuale exercitiu

terminandi: sicut quia forma unitur materiae per modum actus informantis, illud per quod ei unitur, est exercitium actuale informantis. Minor vero probatur. Nihil creatum potest esse actuale exercitium, sive actus secundus virtutis terminativae personalitatis Verbi ad extra: Ergo Verbum Divinum exercet formaliter rationem termini naturae humanae, sive terminat naturam humanam in actu secundo, per solam suam personalitatem. Consequentia est evidens, Antecedens vero probatur. Non minus est infinitum Verbum Divinum, & actus purus in ratione termini naturae, quam Deus ipse absolute in ratione principij productivi: Sed ex eo quod Deus est simpliciter infinitus, & actus purus in ratione principij productivi, exercitium producendi res ad extra non potest esse aliquid ab illius infinita virtute productiva in recto distinctum; unde docent communiter Thomista, Deum non operari ad extra per actionem formaliter transeuntem, sed virtualiter tantum, quae est ipsamet actio increata, sine virtuali distinctione identificata cum virtute illius operativa: Ergo ex eo quod Verbum Divinum est infinitum, & actus purus, in ratione termini naturae, exercitium terminandi naturam non potest esse aliquid creatum, & ab ejus personalitate realiter distinctum.

52. Dices, hoc argumentum convincere quidem inter humanitatem & Verbum non requiri modum aliquem unionis ex parte Verbi, sed non ostendere, illum non requiri ex parte naturae humanae; nam cum illa sit finita & potentialis, non est sua terminatio passiva.

53. Sed contra: Si ad hoc ut Verbum uniatur naturae create per modum termini, non requiratur aliquid medium ex parte Verbi, non requireretur etiam ex parte naturae humanae. Et ratio est evidens, nam hoc ipso quod Verbum intelligitur actu intrinsece unitum naturae create, oportet ut ipsa pariter eidem intelligatur intrinsece unita: Ergo si Verbum intrinsece communicat se humanitati per modum termini, sine aliquo medio realiter distincto, etiam natura humana erit eidem intrinsece unita absque ullo medio. Consequentia patet, Antecedens probatur. De ratione unionis est quod sit plurimum vinculum, & quod plura inter se jungantur & copulet: Ergo sicut impossibile est materiam esse unitam formae, nisi etiam, praesens quocumque alio, forma sit unita materiae; ita implicat quod Verbum intelligatur actu intrinsece unitum naturae humanae, nisi etiam recipere ipsa humanitas illi conjuncta intelligatur, praesens quocumque alio. Unde si ad hoc ut Verbum uniatur humanitati assumptae per modum termini, non requiratur aliquid medium ex parte Verbi, non requireretur etiam ex parte naturae humanae.

54. Confirmatur haec ratio fundamentalis: Subsistentia creata immediate unitur per seipsam naturae create: Ergo multo magis id debet concedi subsistentiae divinae. Antecedens videtur certum, Tum quia subsistentia nullam formaliter exercet causalitatem in natura, sed puram rationem terminati: terminus autem immediate seipso terminat. Tum etiam, quia si admittatur aliquis modus substantialis, per quem subsistentia conjungatur naturae quam terminat, oportebit etiam fingere alium modum substantialem unionis inter existentiam & suppositum, & sic modorum non erit modus. Consequentia vero probatur: Personalitas Verbi est simpliciter infinita, & actua-

A lissima in ratione terminandi, continet enim omnem perfectionem & rationem terminandi, seclusis imperfectionibus quae in creatis subsistentiis reperiuntur: Ergo si subsistentia creata immediate per seipsam terminet naturam creatam, multo magis id debet concedi subsistentiae increatae Verbi.

Nec valet si dicas, subsistentiam creatam esse suam rationem terminandi, quia est modus quidam: nam inde sumitur optimum argumentum ad probandum etiam personalitatem Verbi Divini posse per seipsam actualiter terminare humanitatem Christi: nam si subsistentia quae est modus, ac proinde realitas valde imperfecta & potentialis, id habet, priori jure id habebit subsistentia Divini Verbi, quae est actualissima, continetque omnem perfectionem ipsius creatae subsistentiae.

55. Ex hac ratione desumpta ex principiis D. Thomae, duo intelliges: Primum est, quod licet nostra conclusio non habeatur formaliter in terminis apud S. Doctorem, eam tamen ab ipso innuati omnibus locis, in quibus secundum communem Ecclesiae consensum docet unionem humanitatis cum Verbo esse factam in persona, & naturam humanam formaliter & per se primo ad personalitatem Verbi esse assumptam. Non agitavit autem specialiter hanc difficultatem, sed excluso medio quod afferente esse accidentale, de quo solum temporibus ipsis erat controversia inter Theologos, existimavit se sufficienter conclusionem positam insinuare, dicendo unionem humanae naturae cum Verbo, fuisse factam formaliter in persona.

56. Secundum quod ex eadem ratione colligitur, est male eos argumentari, qui probant dari medium inter humanitatem & Verbum, quia datur medium inter materiam & formam: admittenda enim opinione illa probabili, quae admittit modum unionis inter materiam & formam, assignatur notabilis ratio discriminis, Primum quia materia & forma sunt verae causae exercentes adinvicem & respectu totius causalitatem, atque ita earum causalitas debet esse aliquid medium inter illas, sicut etiam causalitas omnium aliarum causarum, est aliquid realiter medium inter illas & earum effectus. Secundo, quia non est de ratione formae esse actu unitam materiae, nec e contra. At vero personalitas Verbi non exercet ullam causalitatem respectu naturae humanae, sed puram rationem terminati, de cujus natura est actu terminare, atque ita per seipsam immediate rei terminatae uniri.

57. Probatur secundo conclusio alia ratione quam fuisse prosequitur Cipullus hic dubio 2. §. 3. Si Pater vel Spiritus Sanctus unirentur humanitati a Verbo assumptae, aut alteri naturae create, unio ipsorum fieret sine ullo modo substantiali intermedio: Ergo & unio Verbi cum humanitate assumptae, sine tali medio facta est. Consequentia patet ex paritate rationis. Antecedens vero in quo est difficultas, sic ostenditur. Si ad hoc ut Pater & Spiritus Sanctus unirentur naturae create, esset necessarius aliquis unionis modus, vel ille esset ejusdem rationis cum eo qui de facto conjungit Verbum humanitati, in sententia Adversariorum, vel diversa? Neutrum dici potest: Ergo &c. Minor quoad primam partem probatur. Illi unionum modi non possunt esse ejusdem rationis, qui habent terminos diversae rationis quasi specificae: Sed modi unionum copulantes Pa-

trem & Spiritum Sanctum naturæ creatæ, haberent terminos diversæ rationis ab eo qui Verbum conjungit naturæ humanæ: Ergo non essent ejusdem rationis cum eo. Minor patet, quia licet personæ divinæ sint ejusdem essentiae, tamen in ratione personæ sunt quasi diversæ speciei, cum constituentur proprietatibus relativis diversæ rationis: unio autem naturæ creatæ cum divinitate, non fit immediatè in natura, sed in persona; unde terminus primarius illius, & immediatus, est divina persona. Major verò probatur: Modus unionis debet à termino specificari: Ergo cum diversitate quasi specifica terminorum, non potest stare unitas specifica unionum; unde propterea in sententia probabili, quæ ponit unionem inter materiam & formam, unio illa quæ conjungit corpori animam rationalem, est diversæ rationis ab illa quæ unit corpori animam equi.

Suadetur etiam Minor principalis, quoad secundam partem. In entibus absolutis diversæ speciei, reperitur semper excessus & defectus secundum perfectionem specificam, quia species se habent veluti numeri, ut docet Aristoteles: Sed in perfectus esse debet unus illorum modorum unionis qui conjungerent tres personas naturæ creatæ, quàm alius: Ergo non possent esse diversæ rationis specificæ. Major patet, Minor etiam videtur certa, quia non esset unde inæqualitas eorum desumeretur, cum divinæ personæ per ordinem ad quas essentialiter constituerentur, sint æquales in perfectione.

Quod si dicas posse reperiri inæqualitatem ex parte naturarum quæ assumi possunt, huic responsioni via præcluditur, si supponatur tres personas divinas assumere tres humanitates. Adde quod unio Dei cum natura creata ad esse personale, est summa communicatio Dei ad extra: Ergo non posset unio unius personæ esse perfectior unione alterius, aliàs ista non esset summa, quod est contra rationem unionis hypostaticæ cum natura creata.

§. II.

Precipue objectiones solvuntur.

59. **O**bjicies primò: Natura quæ ad plura indifferens est & indeterminata, non potest unum illorum habere determinatè, nisi ei aliquid superaddatur; unde cum humanitas ex se indifferens sit ut terminetur per propriam substantiam creatam, vel per substantiam increatam Verbi Divini, ut terminetur personalitate Verbi, eget aliquo superaddito: Sed illud non potest esse nisi modus substantialis unionis: Ergo talis modus in humanitate assumpta necessariò admittendus est. Major videtur manifesta, si enim nihil adveniat rei indifferenti & indeterminatæ eodem modo se habebit ac se habebat antea, atque adeò semper manebit in sua indifferentiæ & indeterminatione. Minor verò probatur. Illud superadditum vel erit actio unitiva Dei, vel relatio resultans in humanitate assumpta, vel modus substantialis unionis? Primum dici non potest, quia actio unitiva extrinseca est humanitati, & statim transit factâ unione. Secundum etiam non potest affirmari, quia illa relatio consequitur ad unionem jam factam, & supponit, saltem prioritate naturæ, ipsam naturam humanam esse terminatam à personalitate Verbi: Ergo solum restat modus ille unionis, per quem natura humana

A determinetur ad recipiendam substantiam Verbi Divini.

Confirmatur: Humanitatem esse hypostaticè unitam Verbo Divino, & terminatam personalitate ipsius, est aliqua formalitas realis in rebus natura de novo existens: Sed hæc formalitas non est sola entitas humanitatis, aut Verbi, quia entitas increata Verbi erat ab æterno, ac proinde ante unionem hypostaticam; & similiter humanitas prius saltem naturâ producta erat quàm uniretur Verbo: Ergo præter entitatem humanitatis & Verbi, debet superaddi aliquis modus unionis, per quem humanitas dicatur unita Verbo hypostaticè, & ab illo substantialiter terminata.

B Ad objectionem respondeo distinguendo Majorem: Natura quæ ad plura indifferens est & indeterminata, ex natura sua, non potest unum illorum habere determinatè, nisi ei aliquid superaddatur, concedo Majorem. Natura quæ ad plura indifferens est solum ex potentia obedientiali, nego Majorem. Natura verò humana non est ex se & ex propria natura indifferens ad hoc ut terminetur per propriam personalitatem creatam, vel per substantiam Verbi Divini; est enim ex sua natura determinata ad propriam substantiam, quam connaturaliter exigit, & solum indifferens est ex potentia obedientiali, quæ quilibet creatura subditur Deo ut in ipsa faciat quicquid non implicat contradictionem. Unde illa non indiget modo substantiali unionis, ut ad increatam Verbi Divini substantiam determinetur; sed ad hoc sufficit actio unitiva Dei, quæ cum efficacissima sit, potest ea unire quæ longissimè etiam ad invicem distant. Et licet talis actio secundum se extrinseca sit humanitati, & transeat factâ unionem, tamen est intrinseca ratione sui termini formalis, in quo etiam virtualiter semper manet, nimirum ratione substantiæ Verbi Divini, ut communicatæ humanitati, quæ, ut infra dicemus, est terminus formalis actionis unitivæ Dei.

Adde quod argumentum illud facile potest D retorqueri in Adversarios: Natura enim humana secundum se est indifferens ad hoc ut recipiat, vel non recipiat illum modum substantialem unionis quem admittunt: Ergo ut illum recipiat, debet determinari per alium modum; & rursus ut recipiat illum alium modum, debet determinari per alium, & sic debet processus in infinitum. Sicut ergo Adversarij tenentur respondere, naturam humanam non indigere aliquo modo vel entitate superadditâ, ut determinetur ad recipiendum modum illum substantialem unionis, qui sine dubio supernaturalis est, supposito quod datur, quia non est indifferens ad illum modum ex natura sua, sed solum ex potentia obedientiali, & sufficere actionem unitivam Dei, quæ producat effectivè talem modum in humanitate. Ita nos dicimus, ad hoc ut natura humana terminetur per substantiam increatam Verbi, non indigere aliquo modo substantiali, sed sufficere actionem unitivam Dei, quæ hujusmodi extrema inter se conjungat.

E Ad confirmationem respondeo humanitatem esse hypostaticè unitam Verbo Divino, & terminatam personalitate ipsius, esse quid reale in rerum natura de novo existens, non tamen modum substantialem unionis, nec solam naturam humanam præcisè, aut solam personalitatem Verbi, sed esse ipsam naturam humanam, ut terminatam divinâ personalitate, sive ut connaturam

tem divinam subsistentiam, per modum termini ipsam complementis & terminantis. Sicut in sententia eorum qui inter materiam & formam modum unionis non admittunt, materiam esse unitam formæ, nihil aliud importat, quam materiam ipsam connotantem entitatem formæ illam informantis & actuantis. Ad hoc autem ut humanitas de novo connotet personalitatem Verbi, per modum termini ipsam complementis, requiritur quod ponatur actio unitiva Dei, per quam personalitas Verbi Divini communicetur naturæ humanæ. Sicut ad hoc ut materia connotet formam, per modum actus illam informantis, debet præsupponi actio unitiva generantis, per quam forma communicetur materię, tanquam actus propriæ potentiæ.

64. Dices, Actio illa unitiva Dei, debet habere alium terminum productum, cum sit virtualiter transiens: Sed non videtur posse habere alium terminum productum, quam modum unionis copulantis Verbum naturæ humanæ: Ergo necessario admitendus est modus ille. Major patet, Minor probatur. Vel terminus ille esset Verbi subsistentia, vel humanitas assumpta? Sed non primum, cum Verbi subsistentia sit increata, & ab æterno existens. Neque etiam secundum, quia, ut infra dicemus, humanitas fuit producta per actionem distinctam ab actione assumptiva, seu unitiva, quæ actio fuit vera generatio, ad quam B. Virgo præbuit suum concursum, cum tamen non influxerit in actionem assumptivam, seu unitivam humanitatis cum Verbo: Ergo actio unitiva Dei non potest habere alium terminum productum, quam modum unionis copulantis Verbum naturæ humanæ.

65. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem: Ad probationem in contrarium dicendum, neque personalitatem Verbi, neque humanitatem assumptam, esse terminum productum per assumptionem, sed hoc compositum ex divinitate & humanitate, quod dicitur Christus: sicut proportionaliter terminus productus per humanam generationem, neque est anima rationalis, cum fiat per creationem, neque similiter corpus, quia supponitur generationi, cum dicat solam materiam, ut radicem huius numero quantitatis, sed est suppositum humanum.

66. Instabis, Licet Christus sit terminus qui, sive totalis actionis Dei unitivæ, non tamen est terminus eius quo, sive formalis: Sed actio Dei unitiva, nedum habere debet terminum qui, sive totalem de novo productum, sed etiam terminum quo, sive formalem, qui non potest esse alius quam modus unionis copulantis Verbum naturæ humanæ: Ergo &c.

67. Respondeo concessa Majori, negando Minorem: duplex enim solet distingui actio, quarum una dicitur productiva, seu effectiva, altera vocatur unitiva; inter quas hoc intercedit discrimen, quod actio productiva efficit non solum terminum totalem, sed etiam formalem: v. g. generatio leonis non solum producit totum compositum genitum, nimirum leonem, sed etiam formam substantialem illius quam educit è sinu materię: actio verò purè unitiva, producit quidem terminum totalem, non tamen formalem, quem solum coniungit alteri, ut patet in generatione hominis: homo enim generans producit quidem ipsum suppositum genitum, quod est terminus totalis generationis, non tamen producit animam rationalem, quæ est terminus formalis genera-

Tom. IV.

A tionis humanæ; quia anima rationalis non educitur de potentia materię, sicut alia formæ corporeæ, sed à solo Deo creatur; unde homo generans habet solum illam unire materię, mediantibus dispositionibus quas in illam introducit.

Urgebis: Non potest intelligi quomodo terminus qui sive totalis producat, nisi per productionem termini formalis: Ergo si actio unitiva terminum qui, sive totalem producat, etiam terminum quo, sive formalem efficit.

Sed nego Antecedens, ex eo enim producit terminus qui, sive totalis, quod terminus formalis per actionem aliquam communicetur, & coniungatur alteri extremo, sive per eandem actionem terminus ille formalis producat, sive supponatur productus per aliam actionem; sive etiam sit aliquid improductum. Et ratio est, quia ex illa conjunctione præcisè termini formalis cum altero extremo, resultat totum quod antea non erat.

Quod si adhuc instes, & dicas, terminum formalem non posse communicari alteri extremo cui antea non communicabatur, nisi per aliquid superadditum, ipsa enim communicatio debet esse aliquid ab eo distinctum. Respondeo non posse communicari nisi per aliquid superadditum, quod sit actio communicativa, concedo. Quod sit vinculum medians, & realiter distinctum, nego: quando terminus formalis est tantæ actualitatis ut sit ex seipso formaliter totum illud quod sua communicatio, sive exercitium efficiendi aliud extremum, dicit in recto, ut contingit in proposito: nam sicut principium activum, quod ratione suæ summæ actualitatis est formaliter sua actio, infert effectum extra se, absque aliquo medio, per hoc solum quod ad ipsum terminatur, ut contingit in Deo; ita etiam extremum alteri communicabile, quod est actus purus, & ratione summæ actualitatis suam communicationem sibi identificat, non coniungitur sive communicatur alteri extremo, per aliquid superadditum per modum vinculi, sed per seipsum immediate, connotando tamen actionem per quam aliud extremum sibi applicat.

Obijcies secundò: Debet assignari aliquod fundamentum illius relationis quæ resultat in humanitate Christi in ordine ad Verbum Divinum: At hoc non potest esse aliud quam modus substantialis unionis copulantis Verbum naturæ humanæ; non enim potest esse actio unitiva Dei, cum illa sit formaliter immanens in Deo, ac proinde non recepta in humanitate; neque humanitas præcisè & secundum se, alias omnis humanitas fundaret talem relationem; nec etiam personalitas Verbi communicata humanitati, quandoquidem illa est terminus talis relationis: Ergo modus ille substantialis unionis, necessario admitendus est.

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, nam fundamentum remotum relationis quæ resultat in humanitate Christi in ordine ad Verbum Divinum, est ipsa actio unitiva Dei, per quam effectivè coniungit naturam humanam personalitati Verbi, & quæ licet sit formaliter immanens, est tamen virtualiter transiens: fundamentum verò proximum est terminatio passiva humanitatis, sive quod idem est, ipsa humanitas, ut terminata personalitate Verbi, vel unitas realis personæ Christi in qua natura divina & humana conveniunt. Quod potest declarari & illustrari

M m m iij

exemplo relationis quam materia dicit ad formam, & forma ad materiam: illi enim Philosophi qui non admittunt modum substantialem unionis inter materiam & formam, dicunt fundamentum remotum hujus relationis esse actionem unitivam generantis, per quam forma communicatur materiae, & ipsi unitur; fundamentum verò proximum esse ipsam unionem passivam, quæ nihil aliud est quam sustentatio formæ, & informatio materiae. Vel ut alij volunt, fundamentum proximum hujus relationis est unitas compositi ad cuius constitutionem materia & forma uniuntur. Idem proportionaliter dicendum est de relatione quæ resultat in humanitate Christi in ordine ad Verbum Divinum, eam scilicet fundari remota in actione unitiva Dei, proxime verò in terminatione vel assumptione passiva humanitatis; vel ut alij volunt, in unitate personali Christi, in quo natura divina & humana conveniunt. Quod ut magis illustretur.

72. Advertendum est, hanc relationem, cum sit altioris ordinis, assimilari partim relationibus primi generis, quæ fundantur in unitate & numero; partim relationibus secundi generis, quæ fundantur in actione & passione. Ex hac ergo parte quæ illa relatio est similis relationibus primi generis, fundatur in unitate personali Christi; ex alia verò quæ assimilatur relationibus secundi generis, fundatur in actione unitiva Dei, & in terminatione seu assumptione passiva humanitatis; talis enim terminatio, seu assumptio, est veluti quædam passio, non formaliter, sed virtualiter: sicut & ipsa actio unitiva Dei, non est formaliter, sed tantum virtualiter transiens.

73. Objicies tertio: Humanitas Christi prius prioritate naturæ quam referretur ad Verbum Divinum, per sui assumptionem immutata fuit: Sed hoc salvari nequit, nisi admittatur in humanitate modus substantialis unionis per quem formaliter conjugatur Verbo Divino: Ergo talis modus necessario admittendus est. Major videtur certa in doctrina D. Thomæ, qui varijs in locis docet relationem prædicamentalem quæ humanitas consequenter ad sui assumptionem refertur ad Verbum Divinum, causari ex mutatione non ipsius Verbi, sed humanitatis quæ ad illud assumitur. Minor verò suadetur. Non videtur posse salvari quòd aliqua natura priusquam referatur ad aliud, immutetur, nisi antecedenter ad ejusmodi relationem, vel aliquid de novo in se recipiat, vel aliquid ex ijs quæ habebat prius, prioritate saltem naturæ, deperdat: Ergo cum humanitas Christi in sui assumptione ad Divinum Verbum, nihil amiserit quod haberet prius, prioritate etiam naturæ, ut salvetur per talem assumptionem immutatam fuisse, necesse est fateri aliquid in ea fuisse receptum antecedenter ad sui relationem ad Verbum, quod non potest esse aliud quam modus substantialis unionis.

74. Respondeo distinguendo Majorem: Humanitas Christi prius prioritate naturæ quam referretur ad Verbum, per sui assumptionem immutata fuit, mutatione propriâ & rigorosâ, nego: mutatione impropria & largè sumptâ, concedo; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: In mysterio Incarnationis natura humana non mutatur propriâ & rigorosâ mutatione. Primò quia ad mutationem propriam & rigorosam necessarium est ut res quæ dicitur mutata, ante receptionem ejus ratione cujus mu-

A tata dicitur, præexistat: humanitas autem Christi non præexistit antequam terminaretur per personalitatem divinam, cum eodem instanti producitur: Quæ sit & assumpta à Verbo, ut dicemus articulo sequenti. Secundò, quia terminatio non est propriè receptio alicujus formæ, quæ tamen ad rigorosam mutationem requiritur. Si autem loquamur de mutatione largè & improprie sumpta, concedi potest humanitatem Christi mutatam esse; quæ mutatio consistit in hoc quod cum haberet naturalem inclinationem ad propriam subsistentiam, terminata fuit per alienam, scilicet divinam. Potestque hæc solutio & doctrina illustrari ex opinione probabili, quæ nullum inter materiam & formam modum unionis admittit, nam juxta hanc sententiam, ut anima rationalis, de non unita corpori, fiat ipsi unita, & ad illud ut ad suam partem referatur, non requiritur quod mutetur mutatione propriâ & rigorosâ, sed sufficit mutatio quædam impropria & largè sumpta, nimirum extrinseca quædam connotatio, quæ connotet materiam ut potentiam recipientem, quam antea non connotabat. Cur ergo pariter idem dici non poterit de humanitate assumpta à Verbo, eam scilicet priusquam referatur ad Verbum, non debere immutari mutatione propriâ & rigorosâ, modum substantialem unionis recipiendo, sed sufficere mutationem largam & impropria, quæ ex actione unitiva Dei, & passiva Verbi Divini terminatione ipsi advenit?

ARTICULVS IV.

Vtrum assumptio humanæ naturæ ad personam Verbi Divini, sit una eademque realiter actio cum creatione animæ, & productione humanitatis Christi?

75. Non procedit difficultas ista de assumptione humanæ naturæ activè sumpta, prout se tenet ex parte Dei assumptis, certissimum enim est, quod cum in sententia D. Thomæ, omnia operetur Deus per unam eandemque realiter actionem, formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem, eadem entitativè actio fuit per quam Deus animam Christi creavit, ejus humanitatem produxit, & ad personalitatem sui Verbi eam assumpsit, sed de assumptione humanæ naturæ passivè sumpta, prout se tenet ex parte ipsius termini, nempe animæ Christi, & ejus humanitatis. Hoc præmissis.

76. In hujus difficultatis resolutione est quorundam modernorum sententia, asserens unam & eandem actionem realiter esse simul creationem animæ Christi, productionem, & assumptionem humanitatis ejus, sub quadam eminenti quadam ratione est simul vegetativa, sensitiva & rationalis. Ita Cabrera hic art. 11. disp. 2. & quidam alij moderni. Oppositum docent alij Thomistæ, existimantes creationem animæ Christi, generationem ipsius humanitatis, & ejus assumptionem ad personam Verbi Divini, esse tres actiones realiter inter se distinctas; quam sententiam, ut probabilior, & in schola D. Thomæ communior, eligens,

77. Dico, tres illas actiones realiter inter se distingui.

Probatur primò conclusio ratione fundamenti.

tali. **D**istinctio realis & specifica actionum desumitur ex distinctioe specifica terminorum, ut docet D. Thomas 1. p. quæst. 77. art. 3. Sed assumptio, productio humanitatis, & creatio animæ Christi, habent distinctos terminos: Ergo sunt actiones specie & realiter distinctæ. Major patet, Minor probatur. Terminus formalis creationis est ipsa anima, quæ è nihilo educitur; terminus formalis generationis est ipsa humanitas, secundum se & absolute sumpta, & tandem terminus formalis assumptionis, seu actionis unitivæ, est subsistentia Verbi Divini, ut communicata naturæ humanæ, vel ipsa humanitas, ut terminata personalitate Verbi, de quo articulo sequenti: Sed evidens est illos terminos inter se realiter distinguere, distinctioe saltem includentis & inclusi; humanitas enim importat aliquid præter animam rationalem, & similiter subsistentia communicata humanitati, includit aliquid quod non importat ipsa humanitas, scilicet personalitatem increatam Verbi: Ergo &c.

78. Dices, illa omnia attingi sub una ratione superiori, ad quam diversitas assignata se habet materialiter, & consequenter non exigere distinctas actiones.

Sed contra: Si illa omnia sub una ratione attingerentur per unam actionem, maxime quia ordinantur ad unam personam constituendam: Sed hoc non sufficit, alias anima rationalis semper produceretur per eandem actionem simul cum humanitate, quæ esset eminenter creatio & generatio; quia frustra fierent per plura, quæ possent fieri per pauciora; & juxta hanc responsum, anima rationalis & humanitas attingi possent per eandem actionem, in quantum ordinarentur ad unum suppositum humanum constituendum: Sed hoc est contra communem Philosophorum & Theologorum sententiam: Ergo & illud.

79. Probatur secundò conclusio: Actio unitiva humanitatis cum persona Verbi, est altioris ordinis, quam sit actio productiva ejusdem humanitatis, & creativa animæ rationalis: Ergo distinguitur realiter ab illis. Consequentia patet, Antecedens probatur. Actio unitiva pertinet ad ordinem supernaturalem & hypostaticum, actio verò productiva & creativa, sunt ordinis purè naturalis: unde B. Virgo concurret per modum causæ principalis ad productionem humanitatis Christi; ad unionem verò hypostaticam non concurret per modum causæ principalis, imò nec etiam in ratione causæ instrumentalis, ut infra dicemus: Ergo actio unitiva humanitatis cum persona Verbi, est altioris ordinis, quam sit actio productiva ejusdem humanitatis, & creativa animæ rationalis.

80. Confirmatur: Actio creativa realiter distinguitur ab actione quæ non est creatio: Sed productio animæ rationalis Christi, fuit vera actio creativa, utpote ex nihilo, imò ejusdem rationis cum actione creativa animæ nostræ, ut docet S. Thomas infra quæst. 6. art. 3. assumptio verò non fuit actio creativa, quia non fuit ex nihilo, sed ex præsupposito subjecto, scilicet ex humanitate, quæ ex non unita facta fuit per illam actionem unita Verbo: Ergo creatio animæ Christi fuit actio realiter distincta ab ipsa assumptione.

81. Quod verò etiam totius humanitatis productio, fuerit actio ab ejus assumptione distincta, hac ratione suaderi potest. Quod præsupponitur assumptioni, ab ea distinguitur: Sed productio

A humanitatis, ejus assumptioni præsupponitur, saltem prioritate naturæ, ut enim ait S. Thomas infra quæst. 4. art. 2. & 3. id quod assumitur, præintelligi debet assumptioni, cujus ratio est, quia assumptio est alicujus ad se sumptio: Ergo productio humanitatis, ab ejus assumptione distinguitur.

Objicies primò quædam SS. Patrum testimonia, quæ videntur adversari nostræ sententiæ: nam D. Leo Papa Epist. 11. ad Julian. sic ait: *Natura nostra non sic assumpta est, ut prius creata, postea assumeretur; sed ut ipsa assumptione crearetur.* Fulgentius de fide ad Petrum cap. 18. dicit *ipsum Verbum Deum, sua carnis acceptione conceptum.* Similia habet Fulgentius lib. de Incarnatione & gratia cap. 3. dicens, *Ipsa quippe acceptio carnis fuit conceptio virginalis.*

B Respondeo illos SS. Patres ijs locis nihil aliud velle docere, quam hujusmodi actionum concomitantiam: quamvis enim tres illæ actiones sint distinctæ, omnes tamen fuerunt in eodem instanti temporis; imò quia actio creativa animæ Christi, & productio humanitatis, dependent & complentur ab assumptione, modo inferius explicando, quatenus dant solum esse essentia, assumptio verò ponit esse & subsistere in ipsarum termino, ideo dicunt SS. Patres, carnem Christi fuisse productam per assumptionem.

Objicies secundò: Creatio animæ Christi, sicut & productio humanitatis, est actio per quam anima, sive humanitas, accipit esse. Sed anima Christi accipit esse per assumptionem, sicut & ejus humanitas: Ergo creatio animæ Christi, & humanitatis ejus productio, non sunt diversæ actiones ab illius assumptione, seu unione ad Verbum. Major patet, nam sicut creari & produci, est accipere esse; ita creatio & productio, est actio per quam datur esse. Minor verò probatur: Anima Christi, & ejus humanitas, non habent aliud esse quam divinum, ut art. 6. ostendimus: Sed hoc acceperunt per assumptionem: Ergo &c.

Respondeo negando Majorem, ad cujus probationem, distinguo Antecedens: creari, sicut & produci, est accipere esse, sive formaliter, sive concomitanter, concedo: semper formaliter, loquendo de esse existentia, nego.

D Explicatur solutio: Creatio, sicut & generatio, habet duplicem terminum, unum primum, qui est essentia; & alium secundarium, qui est existentia; & licet quando creatio est completa, & nullo modo impedita, & res quæ producit, relinquitur in suo naturali modo, attingat utrumque terminum; quando tamen creatio impeditur, & manet incompleta, accipiens complementum ab alia actione simultanea, non est necesse quod attingat formaliter existentiam, quia (ut dixi) est terminus solum secundarius ipsius creationis: hoc autem contingit in præfenti, licet enim creatio animæ Christi, naturâ suâ utrumque terminum attingisset, tamen de facto non attingit, quia Verbum Divinum ad suum esse illam animam traxit, ac per consequens fuit impedita propria existentia.

E Quod diximus de existentia, debet applicari subsistentia: licet enim creatio habeat, quantum est de se, terminari ad rem subsistentem, non est tamen necessarium, quod ipsam subsistentiam semper attingat: nam cum subsistentia non habeat rationem termini primarij, sed tantum secundarij creationis, potest impediti ipsa creatio ne illam attingat, maxime quando loco ipsius

subsistentiæ, quæ deberet esse terminus secundarius creationis, ponitur in ipsa re creata, alia subsistentia, ut contingit in præsentia.

86. Objicies tertio: Si humanitas Christi non esset producta ex vi ejusdem actionis quæ est unita Verbo, prius naturâ fuisset producta, quam unita Verbo: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris patet, nam quando productio & assumptio alicujus rei sunt actiones realiter distinctæ, semper productio naturâ est prior assumptione. Minor verò probatur: Si Christi humanitas prius naturâ esset producta, quam unita Verbo, sequeretur B. Virginem non esse propriè matrem Dei, quia ejus conceptio, seu generatio, ad solam humanitatem completè terminaretur, prius naturâ quam assumeretur à Verbo, illique personaliter uniretur. Potestque hæc ratio hoc exemplo illustrari & confirmari. Si ignis produceret calorem, & aliud agens illum uniret subiecto, talis ignis diceretur quidem producere calorem, sed non facere calidum: Ergo si alia fuit actio humanitatis productiva, scilicet generatio, & alia unitiva, scilicet assumptio, B. Virgo, quæ solùm concurret ad productionem humanitatis, generavit quidem hominem, sed non ipsum Christum, ex divina & humana natura compositum, subindeque mater humanitatis, non autem Christi, & multò minùs ipsius Dei, dici debet.

87. Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem, ad ejus probationem, negatur sequela, & ad ejus probationem, in primis dici potest cum S. Thoma infra quæst. 32. art. 4. mulierem non ideò generare filium, quòd eliciat actionem generativam, sed quia ministrat materiam ex qua, virtute activâ feminis virilis, formatur corpus, & producit natura subsistens: unde ut B. Virgo dicatur & verè sit mater Christi, sufficit quòd ministraverit materiam ad formationem humanitatis ejus, quamvis nullum habuerit concursum activum circa illam, & multò minùs circa unionem personalitatis Verbi cum naturâ humana, ad quam ne instrumentaliter quidem concurret, ut infra ostendemus.

88. Si quis autem sequi velit sententiam Medicorum, existimantium mulierem non solùm passivè, sed etiam activè, ad generationem, seu formationem fœtus concurrere, subindeque ad productionem naturæ subsistentis, respondere poterit cum Nazario hic, quòd ut B. Virgo dicatur concepisse & genuisse Deum, non requiritur quòd ejus actio fuerit unitiva humanitatis Christi ad suppositum Verbi Divini, sed sufficit quòd Christi humanitas in eodem instanti fuerit ad unitatem Verbi personalem assumpta, in quo ejusdem humanitatis conceptio fuit; quia tunc suppositum Verbi Divini censetur ultimè compleri & terminare actionem generativam B. Virginis, cum illud præstet personalitas Verbi Divini, seclusis imperfectionibus, quòd fecisset propria & connaturalis subsistentia humanitatis, si resullasset.

Ad exemplum verò de igne dicendum quòd si actio ignis esset de se unitiva caloris cum aliquo subiecto, licèt virtute divinâ substitueretur aliud, talis ignis diceretur facere calidum, non verò si talis actio non esset unitiva caloris cum aliquo subiecto. Unde cum generatio, quæ B. Virgo formavit Christi humanitatem, ex natura sua esset actio unitiva talis humanitatis cum supposito connaturali, quamvis virtute divinâ, per aliam actionem positum sit & substitutum suppositum

A Verbi Divini, potest nihilominus Beatissima Virgo verè dici genuisse Christum, sive Deum & hominem simul.

ARTICVLVS V.

Quisnam sit terminus totalis, & formalis actionis unitivæ Dei, seu assumptionis humanitatis ad Verbum?

Supponimus ex Philosophia posse dari aliqui⁸⁹ Sjus actionis duplicem terminum, alium totalem, seu qui, & alium formalem, seu quo. Totalis est ille qui adquatè correspondet actioni, & ipsam sic terminat: formalis verò est ipsa ratio seu forma à qua effectus habet esse, v. g. in generatione substantiali, terminus qui, seu totalis, est suppositum, seu compositum ex natura & subsistentia; terminus verò quo, seu formalis, est forma ipsa substantialis, quæ compositum habet esse. Hoc præmissò.

Circa terminum qui sive totalem actionis unitivæ Dei, seu assumptionis humanitatis ad Verbum, nulla est inter Theologos controversia; omnes enim unanimiter docent, talem terminum esse Christum, seu personam compositam ex divina & humana natura. Sed de ejus termino quo, seu formali, varia sunt Authorum placita. Suarez enim hic disp. 8. sect. 3. asserit terminum formalem hujus actionis esse modum substantialem unionis, quo Verbum Divinum humanitati assumptæ copulari existimat. Vazquez hic disp. 19. cap. 2. vult naturam humanam esse terminum formalem hujus actionis. Alij cum Gabriele in 3. dist. 1. art. 1. censent illius actionis terminum esse qualitatem quandam supernaturalem in natura humana productam, quam gratiam unionis appellant. Thomistæ verò, excepto Aravio, docent actionem unitivam habere pro termino formali personalitatem Verbi, ut connotat naturam humanam, cui dat esse subsistentem.

§. I.

Statuitur vera sententia.

Dico primò: Terminus qui, sive totalis, assumptionis, seu actionis unitivæ Dei, est Christus, seu persona composita ex humana & divina natura. Ita communiter Theologi.

Probatur breviter: Terminus qui, sive totalis, actionis unitivæ duorum extremorum, est compositum ex illis resultans: Sed Christus est compositum ex actione unitiva humanitatis cum divinitate resultans: Ergo est terminus qui, sive totalis, assumptionis, seu actionis unitivæ Dei. Minor constat ex dictis art. 2. hujus disputationis. Major verò inductione manifestari potest, in omnibus alijs actionibus unitivis, præcipuè generatione & resurrectione hominis, in quibus terminus qui, sive totalis, est ipsum compositum ex partibus unitis, vel reunitis resultans. Et ratio est, quia per tales actiones, id quòd per se intenditur, non est nisi compositum, ex unionem extremorum conflurgens.

Dico secundò: quamvis daretur modus aliquis substantialis unionis, quo humanitas jungeretur formaliter Verbo Divino, ille non esset terminus formalis assumptionis, seu actionis unitivæ Dei.

Probatur:

Probat: Licet daretur modus unionis inter materiam & formam, ille tamen non esset terminus formalis generationis: Ergo similiter, quamvis poneretur modus aliqui substantialis unionis, quo Verbum humanitati assumptæ copularetur, non esset propterea terminus formalis assumptionis, seu actionis unitivæ Dei. Consequentia manifesta videtur ex paritate rationis. Antecedens verò docetur communiter à Philosophis in libris de generatione, solis Conimbricenses exceptis, & hac ratione suadet. Terminus formalis generationis est ille per quem constituitur terminus totalis: At terminus totalis generationis, nempe compositum, vel suppositum, non constituitur per ipsam unionem, cum unio non sit pars, sed purus nexu partium, sed per ipsam formam, sive totalem, qualis est humanitas, sive partialem, qualis est anima rationalis: Ergo terminus formalis generationis non est unio, sed forma; terminus quidem formalis totalis, forma totalis, v.g. humanitas; terminus verò formalis partialis, forma partis, puta anima rationalis.

Ex quo probari potest directè conclusio, hac ratione. Terminus formalis actionis unitivæ Dei, est id per quod constituitur terminus totalis, sive quod idem est, debet esse natura termini totalis, producta, vel communicata: Sed modus substantialis unionis, quamvis admitteretur in humanitate Christi, non esset natura termini totalis: Ergo quamvis daretur, non esset terminus formalis actionis unitivæ Dei. Major constat ex dictis, & probatur à D. Thoma quæst. 2. de potentia art. 1. quia terminus formalis cujuscumque actionis, est ille per quem fit ut passum, seu terminus totalis, sit quodammodo similis vel idem cum agente. Unde etiam Minor constat, nam modus ille substantialis non est id ratione cujus Christus est similis, vel potius idem in persona cum Deo, seu Verbo.

Dico tertio: Terminus formalis assumptionis, seu actionis unitivæ Dei, non est natura humana assumpta à Verbo, sed ipsa Verbi Divini personalitas, seu subsistentia, ut communicata humanitati.

Probat: In omni actione unitiva id habet rationem termini formalis, quod habet rationem actûs, & perfectivi, non verò quod habet rationem materiæ & perfectibilis: At in assumptione humanitatis ad Verbum, quæ est actio unitiva, id quod habet rationem actûs & perfectivi, est personalitas, seu subsistentia Verbi Divini, ut communicata humanitati; ipsa verò humanitas se habet ad illam, tanquam quid materiale & perfectibile per ipsam: Ergo terminus formalis assumptionis seu actionis unitivæ Dei, non est natura humana assumpta à Verbo, sed ipsa Verbi Divini personalitas, ut humanitati communicata. Minor est certa, Major verò constat ex his quæ dicuntur in physicis de termino generationis hominis, ubi dicitur quod non materia, sed anima, & non utrunque, sed ut unita, seu communicata ipsi materiæ, est terminus formalis generationis hominis.

§. II.

Solvuntur objectiones.

94. **O**bjicies primò contra primam conclusionem: Terminus qui assumptionis debet esse aliquid creatum: Sed Christus non est aliquid creatum: Ergo non est terminus qui assumptionis. Minor patet, quia Christus non existit, nisi existentia divinâ, ut infra ostendemus, unde hæc

Tom. IV.

A propositio, *Christus est creatura*, est absolute falsa. Major verò probatur. Terminus qui sive totalis assumptionis est aliquid in tempore factum: Sed quod fit in tempore per veram & realem actionem, est quid creatum: Ergo &c.

95. **R**espondeo quod si loquamur de termino totali assumptionis materialiter, ratione terminorum ex quibus coalescit, neque est quid creatum, neque quid increatum, sed utrumque simul; imò quia includit humanitatem, quæ constat ex partibus seorsim factis per creationem, & ipsam divinitatem, est quid increatum ratione divinitatis, quid creatum ratione materiæ, & animæ rationalis, ratione verò humanitatis est quid genitum; imò & in quantum homo. Cæterum loquendo de ipso termino totali formaliter, qui ex prædicta actione unitiva confurgit, est quid creatum, non sumendo strictè creationem, prout dicit productionem ex nihilo, quia revera est ex aliquo priori, scilicet divinitate & humanitate; sed latè, prout significat quamcumque actionem per quam aliquid quod antea non erat, habet esse de novo: Christus enim factus est in tempore per assumptionem humanitatis ad Verbum, seu per actionem unitivam Dei, juxta illud Joan. 1. *Verbum caro factum est*, & istud quod canit Ecclesia in Symbolo, *Qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine, & homo factus est*. Ratio enim id suadet: Ad hoc enim ut aliquod compositum dicatur factum formaliter, non est necesse quod per actionem ex qua resultat, producta fuerint extrema, sed sufficit quod fuerint adinvicem copulata. Si quis enim albedinem præexistentem separatam, uniret subjecto, verè produceret album. Item si anima rationalis & materia essent ab æterno, & in tempore unirentur ad componendum hominem, talis homo verè in tempore produceretur, essetque factus in tempore, etsi partes secundum se essent æternæ.

96. **P**ariter ergo dicendum est, quod licet per unionem humanitatis ad Verbum, non fiat ipsum Verbum, imò nec etiam ipsa humanitas, dici tamen debet, quod fiat Christus, qui est quid compositum ex Verbo & humanitate.

97. **O**bjicies secundò cum Suarez contra secundam conclusionem: Terminus formalis actionis productivæ sui termini totalis, semper debet esse quid productum per talem actionem; aliàs enim talis actio non esset factiva ipsius termini totalis, cum nihil in eo posset assignari productum per talem actionem: At nihil potest dari productum per assumptionem, seu actionem Dei unitivam, præter modum unionis, quo Verbum humanitati assumptæ conjungatur: Ergo talis modus unionis admittendus est, & pro termino formali assumptionis assignari debet.

Respondeo negando Majorem, nam in divinis terminus formalis generationis filij, non est filiatio, quæ per eam producitur, sed essentia, quæ non producitur, sed communicatur, ut docetur in Tractatu de Trinitate; & in humanis terminus formalis generationis hominis est anima rationalis, quæ non producitur per ipsam generationem, sed solum unitur materiæ. Cur ergo similiter subsistentia Verbi Divini non poterit esse terminus formalis assumptionis, seu actionis unitivæ Dei, quamvis per illam non producat, seu duntaxat naturæ humanæ communicetur? Ad probationem in contrarium, dicendum est, quod ut actio dicatur productiva termini totalis, non est necesse quod producat aliquid ex extremis,

Nnn

ex quibus resultat, sed sufficit quod illa inter se conjungat, quia ex tali conjunctione ipse terminus totalis resultat, ut in solutione precedentis objectionis duplici exemplo declaravimus.

98. Objicies tertio contra tertiam conclusionem: Quod constituit terminum totalem alicujus actionis, est terminus formalis illius: Sed humanitas constituit terminum totalem assumptionis, nempe Christum, qui in specie hominis per humanitatem constituitur: Ergo humanitas est terminus formalis assumptionis.

99. Respondeo distinguendo Majorem: Quod constituit terminum totalem, per modum actus & perfectivi, est terminus formalis actionis productivæ, concedo Majorem. Quod constituit quomodocunque, nego Majorem: materia enim ingreditur constitutionem termini totalis generationis, illumque in ratione materialis constituit, & tamen non ipsa, sed forma est terminus formalis ipsius generationis. Similiter distinguo Minorem: Humanitas constituit terminum totalem assumptionis, per modum actus & perfectivi, nego Minorem. Per modum potentie & perfectibilis à divino supposito, ad cuius esse trahitur, concedo Minorem, & nego Consequentiam. Licet ergo humanitas & personalitas Verbi Divini; ad constituendum Christum concurrant, quia tamen humanitas hoc facit, non exercendo formaliter rationem actus & perfectivi, sed potius ut perfectibilis, & materialis, respectu personalitatis Verbi Divini, ideo non illa, sed substantia Verbi Divini, ut ipsi communicata, terminus formalis assumptionis dici debet.

100. Dices, Personalitas Verbi est sustentans ipsam humanitatem: Ergo se habet per modum materie, & non per modum actus in ordine ad illam.

Sed facile responderetur, distinguendo Antecedens: Est sustentans humanitatem, passivè, & per modum subjecti recipientis, nego Antecedens. Activè, ac per modum termini & actus eam completis & perficientis, ac facientis subsistere, concedo Antecedens, & nego Consequentiam; quod enim hoc secundo modo sustentat aliud, non per modum materie, & potentie perfectibilis; sed per modum actus & perfectivi se habet.

101. Objicies quartò: Si personalitas Verbi esset terminus formalis assumptionis, assumptio nature angelicæ (si Deus veller eam assumere ad substantiam Verbi) esset ejusdem speciei cum assumptione nature humanæ: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Majoris sequela patet, quia haberet eundem terminum formalem, & consequenter specificantem. Minor etiam manifesta videtur, quia per assumptionem nature angelicæ constitueretur aliquid totum diversæ speciei ab eo quod est constitutum per assumptionem nature humanæ, nempe hic Angelus.

102. Respondeo primò, negando Majorem, quia licet esset idem terminus formalis assumptionis materialiter, nempe personalitas Verbi, non tamen sub eadem ratione formali: sicut enim unica res materialiter potest induere rationem termini ad quem duorum motuum contrariorum, puta sursum & deorsum, quatenus connotat diversum medium, & diversum terminum à quo: ita etiam eadem personalitas Verbi materialiter, potest induere multiplicem rationem termini formaliter diversarum assumptionum, prout potest

A hanc aut illam naturam connotare, eam terminando & complendo; quod maximè ex eo verificatur, quod cum sit omnibus modis infinita, continet eminenti modo cujuslibet creatæ substantie perfectionem; atque ita terminat naturam humanam, ut continet perfectionem personalitatis ipsius; terminaret verò naturam angelicam, prout continet personalitatis angelicæ perfectionem.

Respondeo secundo, datà Majori, negando Minorem, quamvis enim assumptione nature angelicæ constitueretur unum diversum in specie ab eo quod est constitutum per assumptionem nature humanæ, illa tamen diversitas se haberet materialiter ad assumptionem, quia illud constitutum esset formaliter eadem persona, quamvis in alia natura subsistens, atque ita assumptio esset formaliter eadem, quamvis materialiter aliquo modo diversa, ratione diversitatis nature.

ARTICULUS VI.

Utrum unio hypostatica, in ratione unionis, sit omnium maxima?

Dixi in ratione unionis, quia de unione hypostatica, in ratione doni, seu beneficii considerata, egimus disp. 3. art. 1. ubi illam esse omnium donorum & beneficiorum Dei præstantissimum, & perfectissimum omnium communicationum ad extra, fusc ostendimus. Cùm autem unio claudat in se & extrema quæ conjunguntur, & medium in quo ununtur, potest dici major vel minor dupliciter, nimirum ex parte extremorum, & ex parte medij. His præmissis, pro resolutione difficultatis propositæ

Dico primò: Unio hypostatica ex parte extremorum quæ ununtur, scilicet nature humanæ & divinæ, non est maxima unionum. Ita D. Thomas hic art. 9. in corp. & in resp. ad 2.

Probatür breviter ratione quam ibidem insinuat. Tantò minor est unio aliqua ex parte extremorum, quantò magis extrema illa distant, sive quantò minorem habent proportionem; ideo enim minor est unio accidentis & subjecti, quàm materie & formæ, quia accidens & subjectum magis distant, & minorem habent proportionem, quàm materia & forma: Sed minor est proportio inter ea quæ per unionem hypostaticam conjunguntur, quàm inter plura alia, quia natura humana & divina, quæ sunt hujusmodi extrema, non habent naturalem inclinationem & coaptationem ad unionem, sicut materia & forma v. g. sed solum est potentia obedientialis in natura humana: Ergo unio humanæ nature & divinæ in Christo non est maxima, si consideretur ex parte extremorum quæ conjunguntur.

Dico secundo: Unio hypostatica, ex parte ejus in quo ununtur in Christo natura humana & divina, est maxima unionum. Ita Doctor Sanctus loco citato, & Theologi communiter contra Durandum.

Probatür: Tantò major est unio aliquorum, quantò simplicius & magis unum est medium quo invicem ununtur, & minis ab extremis unitis differt: Sed in unione hypostatica medium est simplicius, & minis ab extremis differt, quàm in omnibus alijs unionibus creatis: Ergo &c. Major est evidens, perfectio enim unionis debet sumi ex

perfectiōe & simplicitate medij, seu vinculi, quo extrema conjunguntur. Minor verò probatur, & primò quantum ad simplicitatem medij, evidens est, quia persona Verbi Divini, quæ est medium, seu vinculum, in quo substantialiter & hypostaticè natura divina & humana conjunguntur, est simplicissima, & una per essentiam. Quantum verò ad minorem ejus distinctionem ab extremis, etiam constat, quia subsistentia Verbi Divini non est medium realiter aut formaliter distinctum ab altero extremo, nempe naturâ divinâ, sed solum secundum rationem, in cæteris autem unionibus creatis, medium secundum rem est distinctum ab utroque extremo unionis, & solum in unione Divinarum Personarum medium, in quo uniantur, nimirum divina essentia, identificatur realiter & formaliter cum omnibus extremis. Ex quo sequitur, solam unionem Personarum Sanctissimæ Trinitatis, esse majorem unionem hypostaticâ, hanc verò excedere reliquas omnes. Unde Bernardus lib. 5. de considerat. prope medium: *Inter omnes unitates arcem tenet unitas Trinitatis, in qua tres persone sunt una substantia; secundo loco illa præcellit, in qua è contrario tres substantie sunt una in Christo persona.* Nec dici potest illum loqui de unionem, quantum ad dignitatem & perfectionem, non verò quantum ad formalem rationem unionis, sicut interpretatur Durandus; alias (ut rectè notavit Cajetanus) falsò dixisset D. Bernardus, primum locum tenere unionem Trinitatis, quia non minoris dignitatis & perfectionis est Persona Divina, in qua tres substantiæ, scilicet corpus, anima, & divinitas conjunguntur, quam divina essentia, in qua tres Personæ Sanctissimæ Trinitatis subsistunt.

107. Contra primam conclusionem nullum est argumentum alicujus momenti, sed contra secundam potest illud opponi. Illa unio est major in ratione unionis, ex qua fit aliquid magis unum: Sed ex unione materiæ & formæ efficitur aliquid magis unum, quam ex unione hypostaticâ: Ergo unio materiæ & formæ major est in ratione unionis, unione hypostaticâ. Major patet, nam ratio unionis consistit in unitate vel indivisione resultantem ex extremis unitis. Minor verò probatur. Ex unione materiæ & formæ fit aliquid unum in natura & in supposito; ex unione verò hypostaticâ fit unum solum in supposito: Ergo ex unione materiæ & formæ efficitur aliquid magis unum, quam ex unione hypostaticâ.

108. Confirmatur primò: Illa magis uniantur, quæ minus sunt separabilia: Sed materia & forma minus sunt separabiles, quam duæ naturæ in Christo: Ergo magis uniantur.

Confirmatur secundò: Major est unio extremorum quæ ex sua natura sunt adinvicem unibilia, quam eorum quæ ex natura sua adinvicem non proportionantur & coaptantur: Sed materia & forma ex natura sua adinvicem sunt unibilia, cum habeant rationem potentie & actus, non autem divinitas & humanitas in persona Verbi: Ergo &c.

109. Ad objectionem concessa Majori, nego Minorem, ad cujus probationem dicendum cum Divo Thoma hic art. 9. ad 3. *quod unitas divine persone est major, quam sit unitas & persone & natura in nobis: & ideo unio Incarnationis est major, quam unio anime & corporis in nobis.* Itaque compositum ex materia & forma, est quidem pluribus modis, non tamen magis unum, quam natura

Tom. IV.

A divina & humana in Christo. Vel ut alij dicunt, unio materiæ cum forma est major unione hypostaticâ extensivè, non tamen intensivè, de quo solum est quæstio.

Ad primam confirmationem, nego Majorem, inseparabilitas enim non est signum majoris unionis, alias unio intellectus cum anima, esset major unione naturæ ad suam personalitatem, quod est falsum; cum illa sit substantialis, illa verò accidentalis. Similiter unio quantitatis ad corpus, esset major unione animæ cum corpore; cum quantitas non possit separari à corpore, bene tamen anima à materia.

Ad secundam, nego etiam Majorem, perfectio enim unionis non debet peti ex connaturalitate, sive inclinatione naturali extremorum, sed potius ex simplicitate & indivisibilitate medij in quo uniantur. Unde tam bene uniantur accidentia supernaturalia subiecto, quam naturalia. Similiter etiam major est unio essentiæ divinæ in ratione speciei cum intellectu beatorum, quam unio accidentium cum subiecto. Quomodo autem hæc unio essentiæ divinæ non superet unionem hypostaticam, constat ex dictis: illa enim est tantum intentionalis, accidentalis, & inferioris ordinis, nec tollit absolute quin extrema unita habeant proprium esse distinctum: illa verò est physica, substantialis, superioris ordinis, scilicet hypostatici, & extrema non habent nisi unicum esse simplicissimum & indivisibile, nimirum esse increatum Verbi Divini.

Ex dictis inferes, unionem hypostaticam, non solum ut dicit naturæ divinæ & humanæ in persona Verbi conjunctionem, sed etiam ut dicit conjunctionem humanitatis cum personalitate Verbi, esse maximam omnium unionum. Nam intimior, vel saltem immediatior est conjunctio humanitatis cum Verbo, quam cum natura divina: Ergo si conjunctio humanitatis cum natura divina, est major omni aliâ distinctorum conjunctione, potiori jure idem dici debet de conjunctione humanæ naturæ cum Verbo. Adde quod, simplicitas personæ Verbi, quæ per seipsam connectit sibi humanitatem, constituit compositum ex persona Verbi & natura humana, magis unum, quam sit quodcumque aliud compositum.

DISPUTATIO VII.

De causa physica & morali Incarnationis.

D E causa finali Incarnationis fusè egimus disp. 5. unde differendum restat de causa efficiente illius, tam physica, quam morali, seu meritoria, de qua S. Doctor art. 11. quæst. 2. Quæ verò de causa dispositiva art. 10. docet, nullam celebrem controversiam continent, ideoque prætermitti solent.

